

VINERI · 27 APRILIE 2012 · ANUL LXII NR. 17

FOAIA

1991 100 ANI

românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

Memoria lui Emanuil Gojdu trebuie cinstită prin fapte
„Teatrul îi ajută pe elevi să se dezvolte ca oameni...”
Scriitorul Liviu Rebreanu – militar la Jula

CALENDAR ORTODOX

30 aprilie, luni, Sf. Ap. Iacob, fiul lui Zevedeu.
1 mai, marți, Sf. Prooroc Ieremia; Cuv. Mc. Eftimie, Ignatie și Acachie; Cuv. Isidora.
2 mai, miercuri, Aducerea moaștelor Sf. Atanasie cel Mare.
3 mai, joi, Sf. Mc. Timotei și soția sa Mavra.
4 mai, vineri, Sf. Mc. Pelaghia; Cuv. Valerian.
5 mai, sâmbătă, Sf. M. Mc. Irina; Sf. Mc. Neofit, Gaie și Gaian.
6 mai, duminică, Sf. și Dreptul Iov; Cuv. Mamant, Pahomie și Ilarion. Duminica a IV-a după Paști (a Slăbănogului de la Vitezda).

OMUL SĂPTĂMÂNII

Vasile Voiculescu

Cu 49 de ani în urmă a murit Vasile Voiculescu, medic, poet, prozator și dramaturg român.

Vasile Voiculescu se naște la 27 noiembrie 1884, în comuna Pârscov, jud. Buzău, ca fiu al lui Costache Voiculescu, gospodar cu stare, și al Sultanei (născută Hagiu), fiica unui negustor. Începe școala în satul Pleșcoi în anul 1890. Încheie cursul

primar la Buzău. Urmează studii liceale la Liceul „Alexandru Hâjdeu” și apoi la Liceul „Gheorghe Lazăr” din București. Preocupat de materialism, pozitivism și evoluționism, citește pe Littré, Claude Bernard, Auguste Comte, Darwin și Spencer. Studiază opera lui Wundt, Höfding, Pierre Janet și W. James, atras de psihopatologie și de psihofizică.

Începe Facultatea de Litere și Filosofie din București (1902–1903), apoi trece la Facultatea de Medicină, în 1903, și își ia doctoratul în medicină în 1910.

Se căsătorește cu Maria Mittescu, studentă și ea la Medicină, cunoscută în satul său natal, Pârscov. I-a închinat numeroase poezii și scrisori de dragoste. Debutează în *Convorbiri literare* (1912). Practică medicina la țară. În timpul primului război mondial este medic militar la Bârlad, unde participă la serile culturale ale lui Vlahuță.

Ține la radio o serie de conferințe de medicină pentru țărani (emisiuni renumite), dar pasiunea pentru scris se amplifică. Editorial debutează cu volumul *Poezii* (1916). Din același an colaborează la *Flacăra* lui C. Banu, în urma unei recomandări date de Macedonski. Ia Premiul Academiei pentru volumul *Din țara zimbriului și alte poezii* (1918).

Poetul care, după 1948, a suferit cumplit pentru convingerile sale democratice, fiind băgat la vârstă de 74 de ani în penitenciar, și interzicându-i-se să publice, ne-a lăsat o operă literară de rafinament artistic. *Ultimele sonete închipuite ale lui Shakespeare...* sunt dovedite incontestabilă a stăpânirii de către Vasile Voiculescu a limbajului artistic, cu nebănuite rafinamente. Creațiile sunt elaborate între 1954–1958. Cele 90 de sonete sunt o monografie închinată „paradisului și infernului iubirii”, conform criticului Ovid S. Crohmălniceanu.

În închisoare se îmbolnăvește de cancer și moare, doborât de boală, în noaptea de 25 spre 26 aprilie 1963, la București. În 1993, Vasile Voiculescu a fost ales post-mortem membru al Academiei Române.

Jula

Alegeri la Uniunea Culturală

Prezidiul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria s-a întrunit în ședință joi, 19 aprilie, pentru a stabili data ședinței anuale a Adunării generale a UCRU. Aceasta va fi convocată pentru ziua de 19 mai, la sediul din Jula, str. Gh. Doja nr. 8.

La începutul ședinței, va

fi dezbătută situația actuală a asociațiilor locale românești, care sunt afiliate Uniunii. Mandatul actualului conducător expiră în acest an, astfel că ședința din 19 mai va fi una electorală, delegații având sarcina de a alege noul prezidiu al organizației.

E.I.

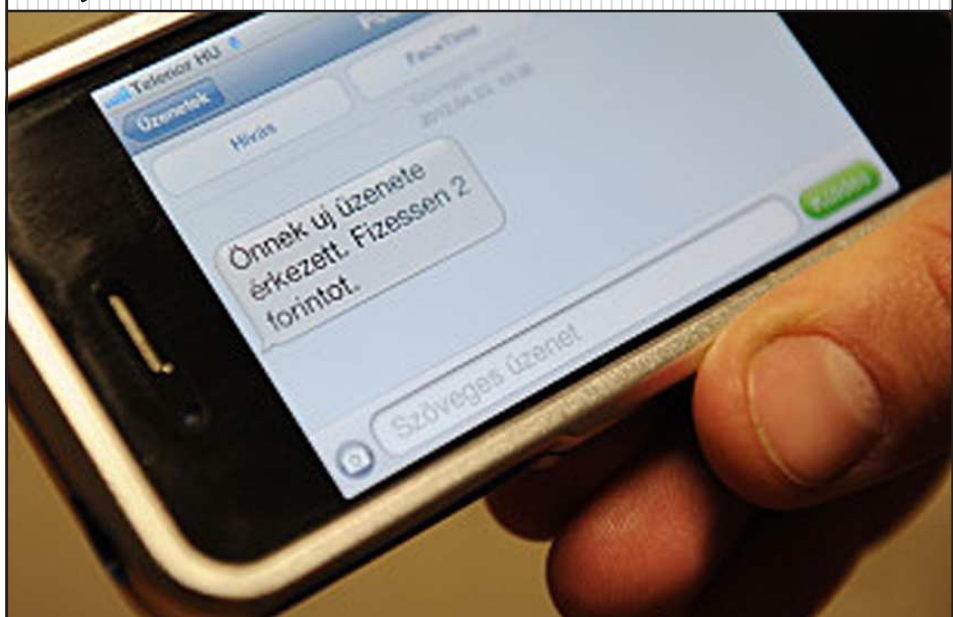
București

Grup de lucru pentru bursierii statului român

La Palatul Victoria din București s-a desfășurat vineri, 20 aprilie, prima ședință a grupului de lucru, creat la nivelul Guvernului României, pentru îmbunătățirea statutului bursierilor statului român. Format din reprezentanți ai Ministerului Educației, Cercetării, Tineretului și Sportului, Ministerului Administrației și Internelor, Ministerului Afacerilor Externe, Ministerului Sănătății și ai Ministerului Muncii, Familiei și Protecției Sociale, grupul este coordonat de Secretarul de stat pentru românii de pretutindeni, *Eugen Tomac*.

În cadrul întrunirii au fost analizate problemele cu care se confruntă tinerii veniți la studii în România, identificând soluții pentru îmbunătățirea statutului acestora. DRP invită reprezentanții organizațiilor studențești să transmită propuneri și sugestii privind îmbunătățirea statutului bursierilor statului român la adresa de email: comunicare@dprp.gov.ro.

Poza săptămânii

În viitor vom plăti impozit și pentru telefon...

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foaia românească aparține autorilor. Foaia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă:

Parastas într-o pomenire a lui Emanuil Gojdu, la Budapesta (foto: ICR Budapesta)

Jula

Expoziție de pictură a Elenei Ruja

Centrul Cultural Orășenesc din Jula organizează, pe 28 aprilie, expoziția de pictură a *Elenei Ruja*, originară din Micherechi, care recent s-a stabilit în orașul Jula. Elena Ruja a avut multe expoziții și în comunitatea românească, la Micherechi, Jula, Seghedin, Budapesta etc. Expoziția va fi inaugurată de *Emilia Martin*, directoarea Muzeului „Erkel Ferenc” din Jula. Vernisajul expoziției va avea loc sâmbătă, 28 aprilie, de la ora 17.00, la Galeria Cetății din Jula. Expoziția poate fi vizitată conform orarului Cetății, până la data de 12 iunie. A.C.

Pomenirea morților la Micherechi

Familii de religie ortodoxă s-au adunat în a doua duminică după Paști, pe 22 aprilie, pentru a-i cinsti, așa cum se cuvine, pe cei care au trecut în veșnicie. Slujba a fost săvârșită de preotul paroh din Micherechi, *Ioan Bun*, pentru ca să ne aducem aminte de toți cei care au adormit și sunt așezați în mormintele din cimitirul din sat. Această rugăciune pe care a săvârșit-o preotul ortodox a fost transmisă aceluia care au răposat de curând sau cu mai mulți ani în urmă. Preotul a subliniat că pentru cei care au plecat dintre noi măcar o dată în an să-i pomenim într-o scurtă rugăciune de iertare. Familiile au adus de pomană colac, vin, ouă roșii și în amintirea celor răposați au aprins o lumânare și au pus flori pe morminte.

A.C.

Petrecere românească la Macău

În seara de 20 aprilie, într-o atmosferă capricioasă de primăvară, dar surprinzător de plăcută, zeci de români s-au adunat pentru a participa la o serată românească, organizată de Autogovernarea Românească din Macău, în cantina școlii profesionale din oraș. La deschiderea petrecerii a luat cuvântul *Gheorghe Ardelean*, președintele Autogovernării Românești din Macău, urându-le un „Bun venit” celor prezenți și prezentând câteva din planurile de viitor ale organizației românești și proiectele înaintate în scopul organizării în viitor a unei tabere pentru copii și a unui festival gastronomic. Cina și prăjiturile gustoase, muzica de petrecere și posibilitatea întâlnirii a adus o mare bucurie românilor sosiți la bal, majoritatea dintre ei fiind români veniți din România și stabiliți în orașul Macău. Grijile de zi cu zi nu le dă probabil posibilitatea să se întâlnească foarte des, astfel această petrecere s-a dovedit a fi atât o întâlnire prietenească cât și o serată de binefacere. La petrecere s-a simțit și trăit românește într-o atmosferă pur românească, întregită de muzica românească de petrecere. La întâlnire a onorat cu prezența și domnul consul *Dan Constantin* de la Consulatul General al României la Seghedin.

A. Butar

Memoria lui Emanuil Gojdu trebuie cinstită prin fapte

Ca în fiecare an, în duminica a doua după Sărbătoarea Sfințelor Paști, în duminica Sfântului Apostol Toma, și în acest an, la Capela Ortodoxă Română din Budapesta a avut loc comemorarea lui Emanuil Gojdu.

După oficierea Sfintei Liturghii de către părintele paroh *Marius Maghiaru* și părintele protosinghel *David Pop*, a avut loc, conform tradiției strămoșești, un parastas comun. Apoi credincioșii români, împreună cu preoții lor, cu membrii diplomației românești de la Budapesta și colaboratorii Institutului Cultural Român s-au deplasat la cimitirul Kerepesi, la mormântul familiei Gojdu, pentru a oficia o slujbă de pomenire și pentru a depune coroane de flori.

Părintele paroh *Marius Maghiaru* a arătat în cuvântul său că în acest an, pentru prima oară a fost amintit în slujba de pomenire, alături de Emanuil Gojdu și familia sa și Vasile Mangra, ultimul mitropolit al Transilvaniei din epoca dualistă, despre care se știe că a fost înmormântat tot în cimitirul Kerepesi, dar nici până astăzi nu se știe locul exact. De aseme-

nea, a fost amintit și Iuliu Todorescu, bibliofil, a cărui colecție de cărți a fost donată bibliotecii Széchenyi și al cărui monument funerar se află tot în acest cimitir. Părintele paroh a precizat că în apropierea mormântului lui Emanuil Gojdu se află și mormintele altor macedoromâni, care au fost membri de seamă ai comunității românești budapestane și susținători ai credinței strămoșești.

Excelența Sa Domnul Ambasador *Victor Micula* a arătat că la o săptămână după ce a avut marea bucurie să vadă în noaptea Învierii, la Budapesta, peste 200 de români cu lumânările aprinse în mână în procesiune în jurul Curților Gojdu, se bucură să vadă că și în această duminică românii s-au adunat într-un număr semnificativ la mormântul lui Emanuil Gojdu pentru a-i cinsti memoria. Excelența Sa a precizat că memoria lui Emanuil Gojdu trebuie cinstită nu numai prin cuvinte ci și prin fapte. Astfel, cu o zi înainte, în 21 aprilie, a participat la punerea pietrei de temelie pentru o nouă biserică ortodoxă română la Otlaca-Pustă.

Domnul ambasador a precizat că acest eveniment are loc în Ungaria după exact o sută de ani, amintind că, în 1912, tot la Otlaca-Pustă a fost pusă piatra de temelie pentru o biserică ortodoxă română. Totodată și-a exprimat speranța că nu va trebui să treacă un alt secol de așteptare pentru credincioșii români din Ungaria pentru înălțarea unui lăcaș de cult. *Victor Micula* a adăugat: „Prin astfel de fapte dorește Biserica Ortodoxă Română să cinstească memoria înaintașilor neamului”.

În continuare au fost depuse coroane de flori din partea Parohiei Ortodoxe Române din Budapesta, a Așezământului Monahal Sfântul Ioan Botezătorul, a Asociației Femeilor Ortodoxe Române și a autogovernărilor românești din cartierul VII și XI din Budapesta.

Conform tradiției strămoșești s-au împărțit ouă roșii, cozonac, pască și colivă. Participanții au petrecut împreună momente de aleasă trăire sufletească, uniți de spiritul marelui om al neamului românesc.

Gabriela Enea Elekes

Nu mai trăi pentru tine, ci pentru Domnul Isus!

A înviat Domnul nostru cu adevărat! Dar cine-l Domnul nostru? Creatorul și Mântuitorul lumii, Calea, Adevărul și Viața, Dragostea adevărată, Fiul lui Dumnezeu, Cel care s-a dezbrăcat pentru o vreme de slava cerească, din dragoste pentru noi oamenii, ca să ne răscumpere din păcat, din felul deșert de viață! El s-a lăsat pedepsit crunt în locul nostru, pentru păcatele noastre a fost omorât pe crucea de la Golgota, dar, după cum Sfintele Scripturi au profețit și după cum El însuși a spus ce se va întâmpla, a treia zi a înviat!

Cum ar trebui să ne simțim noi, urmașii Lui? Să nu ne mai fie frică de nimic! Să fim plini de siguranță, mereu bucuroși, împliniți, deplin satisfăcuți și ...cu toată puterea pe care El ne-o dă, să ducem la cât mai mulți oameni vestea posibilității de Împăcare cu El pentru a fi veșnic fericiți! Învierea Domnului Iisus a înfipt o Cruce în istorie, pe care nimeni n-o poate nega, smulge sau ignora! „Și El a murit pentru toți, pentru ca cei ce trăiesc să nu mai trăiască pentru ei înșiși, ci pentru Cel ce a murit și a înviat pentru ei.” Corinteni 2:5-15.

Cine primește cu adevărat, prin credință, moartea și învierea Domnului Iisus, acela nu mai trăiește pentru sine, ci pentru Mântuitorul lui. Acesta-i semnul prin care-l recunoști pe creștin. A fi creștin înseamnă a fi mântuit și a fi mântuit înseamnă a te lepăda de tine însuși și a primi pe Domnul Iisus ca viață a ta. Sunt mulți oameni care L-au primit pe Domnul Iisus în viața lor, dar Iisus ocupă numai 10% sau 25% sau 50% din viața lor, El nu reprezintă viața lor, ci doar

o parte a ei. „Cine nu trăiește numai pentru Cristos, încă nu s-a predat lui Cristos, încă n-a început viața cea nouă, care izvorăște din moartea și învierea Lui, încă n-a înțeles marea lucrare de pe Golgota și din dimineața Învierii”. Calea mântuirii nu s-a schimbat. Este aceeași și va rămâne aceeași, până la sfârșitul veacului „...pentru că cei ce trăiesc să nu mai trăiască pentru ei înșiși, ci pentru Cel ce a murit și a înviat pentru ei.”

Din clipa când ai înțeles întreaga valoare a lucrării Domnului Iisus, ai intrat într-o lume din care egoismul este exclus. „Nu mai trăiești tu, ci Hristos trăiește în tine.” (Galateni 2:20) Eul tău poate trăi foarte bine și liniștit, chiar ocupându-te cu activitatea religioasă, cu vestirea Evangheliei, cu chemarea sufletelor la Hristos. Din toate acestea el poate să-și atragă pentru sine slava deșertă. Iată

de ce este nevoie de purtarea zilnică a crucii. „Dacă voiește cineva să vină după Mine, să se lepede de sine, să-și ia crucea în fiecare zi și să Mă urmeze.” (Luca 9:23) Numai crucea poate să mă ferească de pericolul cel mare al eului meu. Să mă cercetez mereu: Pentru cine trăiesc și lucrez eu? Hristos trebuie să fie centrul tău! „El a murit pentru toți, pentru că cei ce trăiesc să nu mai trăiască pentru ei înșiși, ci pentru Cel ce a murit și a înviat pentru ei.” Ești tu cu adevărat creștin? Este viața ta, viața lui Hristos, și viața lui Hristos este viața ta? Iată câteva întrebări la care trebuie să te gândești adânc, dacă vrei să fii fericit aici pe pământ și în veșnicie.

Viața creștină înseamnă a nu mai trăi pentru tine, ci pentru Hristos, și dacă trăiești cu adevărat pentru Hristos, trăiești cu adevărat pentru fericirea ta!

Ciresarii.ro

Priveam la Golgota de Costache Ioanid

Priveam la Golgota. Era în gândul meu un zvon de gloate... treceau trei cruci... și-n urma lor, preoți și demoni din cetate.

Veneau stăpânii în convoi.
Și le-auzeam pe cale pașii.
Și-am întrebat: „Aceștia cine-s?”
Iar Duhul mi-a răspuns: „Vrăjmașii...”

Priveam la Golgota în Duh
Și-mi era plin de taine gândul.
Vedeam un nour de bătrâni
văzduhul culmii străbătându-l.

Ei cercetau din semn în semn
cum se-implinea Cuvântul Vieții.
Și-am întrebat: „Aceștia cine-s?”
Iar Duhul mi-a răspuns: „Profeții”...

Priveam la Golgota. Vedeam
minuni din ce în ce mai grele.
Vedeam cum se strângeau cei mulți
prin grohotisul din vâlcele.

Lovindu-se cu pumnii-n piept,
plângeau tradiții la răscruce.
Și-am întrebat: „Aceștia cine-s?”
„Sunt cei ce văd doar om și cruce.”

Priveam la Golgota pătruns.
Iar peste oastea asmodee,
cu chip sever, cu pumnii strânși,
trecea prin aer o femeie.

„Loviți!” strigă mereu. „Loviți!”
Căci sfânt e Domnul, Împăratul!”
Și-am întrebat: „Aceasta cine-i?”
„E Legea osândind păcatul.”

Priveam la Golgota uimit.
Căci sus pe cruce, plin de sânge,
murea ISUS... Și-n depărtări
vedeam cum lanț de lanț se frânge...

Iar niște regi zburau cântând,
lăsându-și peste culmi ecoul.
Și-am întrebat: „Aceștia cine-s?”
„Cei mari slăvind în cer EROUL!”

Priveam la Golgota. Dar vai...
deodată, prin stihii silhuie,
veni în trupul Lui ISUS
al doilea trup s-atârne-n cuie...

Toți îngerii înmărmurind,
Îl arătau prin nouri: „Iată-L!”
Și-am întrebat: „Acesta cine-l?”
Și mi-a răspuns tot cerul: „TATĂL!”...

O zi de cântare la Micherechi

Pe 28 aprilie, la Casa de Cultură „Gheorghe Dulău” din Micherechi va fi organizată o zi de cântare, alături de Puiu Chibici (Suceava), Manu Negrea (Arad) și Ilie Puha (Micherechi).

Onisim Botezatul din Arad va avea un mesaj scurt pentru toți cei care vor participa la eveniment. Programul va începe la ora 15.00.

„Trebuie să fie conștienți de greutatea și frumusețile acestei profesii”

Practica pedagogică a masteranzilor Catedrei de română din Seghedin

În acest semestru universitar, masteranzii Catedrei de Limba și Literatura Română a Facultății Pedagogice „Juhász Gyula” din cadrul Universității din Seghedin au făcut practica pedagogică la școlile din Jula și Micherechi. Studenții *Iulia Kaupert, Alexandru Dragui și Timea Cziczeri*, masteranzi la specializarea profesor de limba și literatura română, au făcut practica la Liceul „N. Bălcescu” din Jula, iar *Rita Pătaș, Anamaria Brad, Teodor Martin și Ana Rocsin Sárközi* au făcut practica pedagogică la școala generală din Micherechi. Mentorul masteranzilor care au făcut practica la Liceul „N. Bălcescu” din Jula a fost profesoara *Florica Santău*. Studenții care au practicat la școala din Micherechi au avut-o ca mentor pe profesoara *Ana Netea Benye*. Cele două profesoare ne-au împărtășit experiențele, bucuriile și greutatea trăite în timpul practicii pedagogice.

– *Câți masteranzi aveți și cum vi se pare pregătirea lor?*

Florica Santău: – Anul acesta, de la Universitatea din Seghedin am avut trei masteranzi și mai avem o studentă, pe studenta *Orsolya Avar-Gal* de la Catedra de română a Universității ELTE din Budapesta. Normal că sunt bine pregătiți acești studenți, pentru că sunt conștienți că vor primi o pregătire în plus, care le va da posibilitatea să devină profesori. După treizeci de ani de practică în domeniul învățământului românesc din Ungaria cred că trebuie să fie conștienți de greutatea și frumusețile acestei profesii.

Ana Netea Benye: – Cei patru masteranzi care au făcut practica la școala din Micherechi sunt toți profesori de limba română. Au fost bine pregătiți, mai ales că fiecare a vorbit perfect limba română, fiecare a avut experiențe în plus la limbă.

– *Cum vi se pare acest sistem Bologna, pe baza căreia se desfășoară întregul masterat al studenților?*

Florica Santău: – Am simțit toate greutatea acestui sistem pe pie-

lea mea, pentru că nu demult am făcut și eu pedagogia la ELTE, timp de patru ani. Deloc nu mi-a fost ușor să mă descurc prin labirintul acesta, mai ales că am fost și eu la fără frecvență.

Ana Netea Benye: Nu sunt încântată de acest sistem, pentru că era mult mai bine dacă practica pedagogică a studenților ar fi fost „dirijată” de catedra de română. Din această cauză am avut unele situații complicate.

– *Masteranzii cum au reușit să se apropie de copii? Cum au fost ei primiți de elevi?*

Florica Santău: – Nu le este ușor pentru că nici mie nu îmi este ușor să-i atrag să le aduc în fiecare zi noutăți sau să mă schimb eu zilnic intrând în diferite clase la diferiți copii, odată sunt mai oboșiți, odată mai receptivi, odată am eu o zi mai proastă, odată mai bună, deci deloc nu este ușor să fii profesor, oricât de frumos se vede pe dinafară.

Ana Netea Benye: – Atât elevii cât și tinerii „profesori” au fost emoționați. Masteranzii au încercat să facă orele mai atrăgătoare

prin introducerea noilor metode. Masteranzii au fost încântați de elevi, pentru că au putut lucra împreună ușor, fără probleme.

– *Care au fost reacțiile elevilor?*

Florica Santău: – Tinerii sunt mai retrași pentru că, cu profesorul lor se înțeleg deja dintr-o privire, dintr-un gest, dar dacă intră la oră un străin, fiindcă oricum studenții sunt străini, care vin și pleacă, și ei sunt mai timizi ca „profesori” și copiii sunt mai retrași, deci deloc nu le este ușor nici profesorilor tineri, dar nici copiilor.

Ana Netea Benye: – Ca să uităm de emoții, pe studenta *Anamaria Brad* am rugat-o să le vorbească copiilor despre redactarea unei emisiuni radiofonice. Elevii au fost curioși să afle cum

se pot face dedicații la o astfel de emisiune. Cu această ocazie am și făcut o dedicație muzicală specială doamnei profesoare *Iuliana Jurău Rad*, i-am trimis o melodie de la *Ducu Bertzi*.

– *Ca profesoară lucrați de mai multe decenii în învățământ. Ce sfat le-ați da acestor tineri masteranzi?*

Florica Santău: – Se zice că e ușor să dai sfaturi. Dar nu e chiar atât de ușor, pentru că ceea ce simt eu față de copii, față de învățământul românesc din Ungaria nu se poate planta în sufletul altora. Dacă pe parcursul practicii, studentul prinde gustul predării sau simte obligația morală, oricât de greu este, și dacă vine din sufletul lui, atunci face față cerințelor, dacă nu, sfaturi nu poți da.

Ana Netea Benye: – Eu lucrez de 13 ani în domeniul învățământului românesc din Ungaria. Munca de profesor este o muncă grea, dar merită efortul. Tuturor studenților care doresc să devină profesori de limba română le doresc așa copii cum sunt în școala noastră din Micherechi, pentru că elevii buni îți dau o motivație enormă. I.K.-A.C.

Pe scurt...

CHIȘINEU CRIȘ

Sâmbătă, 5 mai, la Chișineu Criș, în organizarea Clubului Copiilor și a Primăriei, se va desfășura cea de-a 23-a ediție a „Cupei Crisius”. Competiția reunește sute de copii din mai multe județe ale țării, care se vor întrece la nu mai puțin de 13 discipline sportive. Mai mult decât atât, organizatorii au pregătit și o surpriză, invitând copii de la școli din străinătate. Din Ungaria, Autogovernarea Românească din Bichișciaba va participa cu un grup de copii șahiști din Bichișciaba.

MICHERECHI

Școala generală din Micherechi organizează pe 10 mai concursul de povești „Vasile Gurzău”, care în anul acesta a ajuns la cea de-a 10-a ediție. Concursul va avea loc la Căminul Cultural din localitate, cu începere de la ora 10.00.

BEDEU

Se modifică data seratei de binefacere de la Bedeu. Școala generală din satul bihorean organizează pe 11 mai un spectacol de binefacere, care inițial a fost anunțat că se va desfășura pe 27 aprilie. Programul va avea loc la Căminul Cultural, cu începere de la ora 18.00.

CHITIGHAZ

În contextul Anului omagial al Sfântului Maslu și al îngrijirii bolnavilor, în cadrul Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, în ziua de 12 mai, la Chitighaz va avea loc o conferință preoțească. La biserică din localitate va fi săvârșită Sfânta Liturghie Arhierescă de către Preasfințitul Părinte Episcop *Silvan*, în fruntea unui sobor format din clericii Episcopiei Ortodoxe Române din Ungaria, după care va urma conferința cu tema „Taina Sfântului Maslu”, susținută de arhimandritul *Calinic* și preotul *Marius Maghiaru*.

JULA

Conform informațiilor obținute de la *Andreea Cefan Santău*, directoarea adjunctă a Liceului „N. Bălcescu”, pentru anul școlar 2012/2013, liceul a fost ales pe primul loc de către 47 de elevi de școala generală. Înscrierea la liceu va avea loc pe 27 iunie, de la ora 9.00.

1% 1% 1%

Oferiți 1% pentru scopuri românești!

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
19058283-1-04

Fundația „Pentru cultura română din Ungaria”
19060851-1-04

Fundația „Homo Ludens” din Jula
18371062-1-04

Fundația „Pro discipulis – Pentru elevi”, Jula
18382378-1-04

Fundația „Pentru Musica” din Jula
18376146-1-04

Asociația Culturală a Românilor din Seghedin
19082088-1-06

1% 1% 1%

Studenti în practică

Trei studenți în anul II de la Facultatea din Sarvaș, secția învățători de naționalitate română, și-au făcut practica pedagogică în perioada 16–20 aprilie. Studenții *Alexandru Berke* și

Suzana Marta au asistat la orele ciclului primar de la școala generală din Micherechi, iar *Henrieta Otlăcan* a luat parte la orele de la școala generală din Chitig-haz. A.C.

Bursă de studii pentru liceenii de naționalitate

Ministerul Administrației Publice și Justiției din Ungaria lansează și în acest an Bursa de Studii pentru Naționalități. Bursa pentru liceenii de naționalitate a fost fondată în anul trecut de către vicepremierul *Navracsics Tibor*. Vor fi sprijiniți elevii talentați ai școlilor medii de naționalitate și bilingve, care nu își pot continua studiile superioare din motive financiare sau din cauza distanței mari dintre domiciliu și localitatea în care se află universitatea.

Bursa de studii oferă 60 de mii de forinți lunar în

ultimii doi ani înainte de bacalaureat pentru câteun elev din fiecare școală de naționalitate, elev care a fost propus pentru bursă de către școala lui. Reamintim că anul trecut, de la Liceul „N. Bălcescu” din Jula această bursă a primit-o elevul *Matei Repisky*. Condiții de participare: să fie cetățean maghiar; să aparțină comunității de naționalitate; la sfârșitul anului școlar anterior să fi avut o medie de cel puțin 4,00 și nu primește altă bursă de studii. Termenul de înaintare a dosarelor este 15 mai.

Rezultate bune pentru micii fotbaliști

Pe 18 aprilie, în Sala de sport din localitatea Okány s-a desfășurat ediția din acest an a Finalei regionale de fotbal pentru elevi de școala generală. Micii sportivi care au reprezentat școala generală din Micherechi s-au clasat pe primul loc. Întrecerea s-a desfășurat la categoria copiilor născuți în anul 1990 și respectiv 2000. La categoria copiilor de 12 ani au participat 4 echipe. De la școala din Micherechi au jucat: *Daniel Pătaș, Noel Miron, Tiberiu Ruja, Petru Forogău, Zoltán Forogău, Grigore Lészeg, Timotei Igaș, Blaziu Nagy, Szabolcs Soltész, Vasile Martin, Dominic Cioca și Marc Szűcs*. Antrenor: *Dumitru Boca*. Cu acest succes au ajuns în semifinala județeană, care a fost organizată pe 25 aprilie, la Jula. A.C.

Zi sportivă la școala din Jula

În sala de sport a școlii „N. Bălcescu” din Jula a avut loc săptămâna trecută, pe 18 aprilie, o zi sportivă. Programul a fost întocmit pentru cei peste 300 de elevi ai școlii generale și ai liceului de către profesorul de educație fizică, *Tiberiu Rocsin*. Vremea nefavorabilă nu a permis ca evenimentul dedicat sănătății prin mișcare să se desfășoare și în aer liber, programul desfășurându-se numai în sala de sport, unde cinci echipe, alcătuite din câte 12 elevi, au participat la diferite întreceri sportive. La finalul zilei, toți participanții au fost câștigători: au primit surprize de la sponsorii *Balogh Lajos*, consilier orășenesc, care împreună cu *Gerhard Stengel* a donat ouă de ciocolată pentru elevii școlii. A.C.

COLORAȚI!!!

„Teatrul îi ajută pe elevi să se dezvolte ca oameni...”

Actrița *Nora Chiriac* din Oradea, după ce a terminat clasa umană a Liceului „Eminescu” din Oradea, a intrat la Universitatea Babeș-Bolyai, specializarea actorie. A urmat apoi un masterat de artă teatrală și spectacologie tot la Cluj și un masterat de pedagogie la Universitatea din Oradea. În momentul de față își pregătește lucrarea de doctorat la secția istorie-antropologie din cadrul Universității din Oradea. Tânăra actriță de la Oradea, pe lângă predarea actoriei și mișcării scenice la secția canto din cadrul Universității din Oradea, se ocupă și de instruirea tinerilor elevi din cadrul Teatrului Român de Amatori, cercul de teatru al Liceului „N. Bălcescu” din Jula. La fel ca și în ceilalți ani, activitatea teatrală este susținută prin sprijinul financiar al Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria. În acest semestru școlar, prin coordonarea profesoarei *Vera Gurzău Cser*, *Nora Chiriac* pune în scenă o nouă piesă: „Cămila” de *Ion Băieșu*.

Generație nouă, performanță nouă

Anul acesta, *Nora* lucrează cu o generație aproape nouă, sunt numai doi elevi din vechea „gardă” și o elevă, care, nu peste mult timp va părăsi teatrul amator. „Sunt copii talentați, o generație care lucrează. De data aceasta, 90% dintre ei sunt noi-nouți, tineri de 15-16 ani. De fiecare dată chiar dacă veneau oameni noi, era o combinație, dintre garda veche și garda nouă și niciodată nu simțeam că am elevi noi. Din păcate, anul acesta școlar l-am început destul de târziu, spre sfârșitul lunii noiembrie, după care imediat am intrat în vacanța de iarnă. A fost mai greu să mă apropiu din nou de ei, să intrăm în ritmul care-l aveam înainte, dar fiind copii talentați și deștepți pot să comunice și

să lucrez cu ei. Fiindcă suntem în întârziere cu montarea scenetei, încercăm până la sfârșitul anului școlar să scoatem această mini-piesă. Sper din tot sufletul ca în toamnă să mergem la Oradea, la Teatrul de păpuși și în alte locații”.

O piesă de Ion Băieșu

Sceneta combină mai multe piese scurte ale lui *Ion Băieșu*, care a fost un scriitor român și autor al mai multor volume de schițe cu subiecte comice. „Lucrând cu studenții mei de la universitate, am dat de un text pentru licență. Titlul va fi »Cămila«, pentru că acesta m-a atras la început și în jurul ei am țesut și alte personaje din alte piese. Am dat de scrierile autorului *Băieșu*, care scrie despre teatrul absurd și se

păstrează într-o linie nu foarte greu de înțeles. *Băieșu* are texte care, deși au aceleași mesaje ca și ale lui *Ionescu*, sunt mult mai accesibile pentru liceeni”, ne-a mărturisit *Nora Chiriac*.

Alegerea textului și a personajelor

„Aleg personajele în funcție de cât de bine vorbesc limba, cât de disponibili sunt elevii. Am o elevă care nu vorbește bine româna, așa că ei inițial îi făcusem un rol foarte mic, de două replici. Dar ea fiind dispusă să-l învețe, a ajuns să însușească zece replici. În general, aleg textul și personajele în funcție de disponibilitatea lor, de

aptitudinile care le au, de cât de bine vorbesc limba, care pentru noi nu este mare impediment, pentru că până la urmă textul se învață automat”.

Teatrul Român de Amatori din Jula s-a înființat în anul 2002. Pornirea activității de specialitate a trupei se leagă, din anul 2005, de numele *Norei Chiriac*. Trupa tinerilor julani a participat la mai multe festivaluri din țară și din București. Piesa de teatru „Chirița în provincie” de *Vasile Alexandri* a fost o piesă coerentă.

„Am avut o generație cu gemenele *Nora* și *Monica Rocsin*, *Ionuț Laslo*, *Călin Son*, *Melinda Fászli*, *Amalia Stan*, care au lucrat aproape patru ani împreună. La cercul nostru au mai luat parte *Raluca Curcan*, *Roland Kerek*, care aveau un zvăc mai mult decât ceilalți. Au jucat în

spectacolul »Arlechino, sluga la doi stăpâni« și în »Chirița«, care a fost un spectacol puternic. Ei aveau talentul care ar fi fost bun pentru o carieră actricească. Atunci s-a nimerit să fie festivalul de la Budapesta, am fost și la București, așa că a fost o circumstanță reușită”.

Teatrul dezvoltă creativitatea

„Am să fac cât mai mult pentru acest cerc amator și să vin cât mai des pentru că observ că și pe ei îi ajută nu numai cu limba, dar și să fie mai dezechetați, să comunice mai bine. Deși sunt copii care vin în anul întâi de liceu că abia vorbesc românește, după trei-patru ani vorbesc mult mai coerent și mai cursiv. Teatrul îi ajută pe elevi să se dezvolte ca oameni”, ne-a mai spus *Nora Chiriac*.

A. Cioca

Liceul „N. Bălcescu” pe Internet
www.balcescu.sulinet.hu

Cuvinte de origine română în limba maghiară (I)

În zonele de interferență etnică româno-ungară, împrumutul reciproc la nivelul variantelor locale ale graiurilor sunt frecvente (cu observația că în româna sud-dunăreană nu sunt semnalate elemente maghiare). În limba română standard, există o serie relativ importantă de cuvinte de origine maghiară: bănni>bănu, gazda>gazdă, város>oraș, bóság>belșug, bántani>bântui, szállás>sălaș, kezes>chezaș, hotár>hotar, lakni>locui, tagadni>tagădui, vám>vamă, mester>meșter, vitez>vitez, ș.a.

Conform lingvistului Bakos Ferenc¹, în limba maghiară există, de asemenea, o serie de termeni de origine română. În variantele locale ale graiurilor de interferență, împrumuturile din română sunt numeroase. Însă cuvinte de origine română, prezente în limba maghiară standard, sunt, după cercetările lui Bakos, numai următoarele 19: *áfonya, cimbor, cujka, ficsúr, furulya, fustély, kaláka, kaliba, kocsány, lej, málé, mokány, palacsinta, pópa, poronty, pulya, rüh, sutu și tokány*.

Cuvântul *áfonya* vine din românescul *afină* și este atestat în maghiară începând din secolul al VIII-lea, mai precis din 1708. Filologul român Alexandru Cihac considera că, de fapt, cuvântul românesc ar fi împrumutat din maghiară. Însă, deși numele acestui

fruct de pădure (fructul al unui arbust de munte – afinul) nu este clarificat din punctul de vedere al etimologiei, faptul că rutenii și sașii au preluat și ei această denumire (*j/afini, jafyna*, respectiv, *afunje* – conform DEX-ului, în care *afin* e prezentat cu etimologie necunoscută, eventual ca termen autohton), susține faptul că ungurii au preluat și ei acest termen de la români.

Cuvântul *cimbor* provine din cuvântul românesc *sâmbra*. Termenul *sâmbra* este atestat în *Psaltirea în versuri* a Mitropolitului Dosoftei (din 1673): *Cel cu căutătura mândră/ Nu l-am avutu-l în sâmbra*. Conform DEX-ului, sâmbra

bră înseamnă, printre altele, întovărășire în vederea aratului sau a alcătuirii unei stâne pentru vâratul oilor; timpul cât durează o întovărășire (o sâmbra). Din sâmbra este derivat și cuvântul simbric (răsplată în bani sau în natură, salariu, leafă). În limba maghiară, cimbor este atestat pentru prima oară în 1509, termenul având sensul primar de „bou înjugat la plug”, deci se referea la o „întovărășire” a animalelor de muncă. Sensul actual, de „tovarăș, prieten, ortac”, al lui *cimbor*, este mult mai recent. ...Ca și etimologia conform căreia cuvântul este de origine protomaghiară!

conf. dr. Mihaela Bucin

¹ Bakos Ferenc (1922 – 1996) a fost un lingvist maghiar care s-a ocupat cu interferențele limbilor maghiară și română. Între 1947–1948 a studiat la Universitatea din București. În 1961 primește catedră la universitatea din Seghedin, predă franceză în cadrul Institutului de Filologie Romanică. Întreprinde numeroase călătorii de studii în România. Este autorul unor lucrări despre lexicografia românească și maghiară (*A magyar szókészlet román elemeinek története*, 1982), precum și al unor dicționare (la care a colaborat și Lucia Borza).

O, vis ferice de iubire...

Ce știm despre „fericire”? (I)

Fiecare dintre noi ne-am întrebat nu o dată despre ce ar putea semnifica „fericirea”. Am putea alcătui nenumărate colecții cu definiții ale fericirii și totuși nu am putea epuiza acest subiect, nu numai fiindcă fiecare om are propria concepție despre fericire, dar ea se modifică de-a lungul existenței sale datorită experiențelor trăite. De-a lungul timpului, arta, și în mod special, literatura, dar de asemenea filosofia, religia, morala au fost și ele preocupate de această temă importantă atât pentru om, cât și pentru omenire. Dorită, căutăată, hulită sau negată, fericirea rămâne prin excelență un concept definitiv pentru existența umană.

Mă voi opri însă în rândurile ce urmează la semnificațiile, nu ale conceptului, ci ale cuvântului *fericire*. În limba română, *fericire* și *fericit* s-au format din *a fericii*, un verb învechit, puțin folosit astăzi. Înțelesul „a ridica în slăvi, a preamări”, „a binecuvânta” este strâns legat de evlavia credinței, așa cum transpare din prima parte a uneia din cele mai vechi și mai cunoscute dintre rugăciuni creștine: *Cuvine-se cu adevărat să te fericim, Născătoare de Dumnezeu...*, despre care tradiția spune că a fost scrisă pe o lespede de către însuși Arhanghelul Gavriil într-un schit de pe muntele Athos.

Deoarece în latină nu

există un asemenea cuvânt, tragem concluzia că el s-a format în limba română, de la un alt frumos cuvânt românesc, care, de asemenea, din păcate, nu se mai folosește astăzi, cuvântul *ferice*. Atestat din primele texte scrise ale limbii române (secolul al XVI-lea), este îndrăgît și folosit de Eminescu pentru sonoritatea sa poetică și pentru a promova în limba literară cuvinte vechi românești, în contextul în care jurnalistul Eminescu condamnă tendința contemporanilor de a împetrișta limba cu abuzive împrumuturi. Astfel, cu epitetul dublu „vecin tânăr și ferice”, Eminescu îl încoronază pe Alecsandri, predecesorul și modelul său literar, drept „rege-al poeziei” românești, în oda *Epigonii*, publicată în „Convorbiri literare” în 1870. În aceeași revistă vor fi publicate două dintre cele mai îndrăgite bucăți din lirica erotică eminesciană *Dorința* și *Atât de fragedă*, ambele compuse în 1876.

În aceste două poeme, cuvântul *ferice* apare în aceeași asociație: *vis ferice*, unul din leitmotivele poeziei romantice: *Vom visa un vis ferice,/ Îngâna-ne-vor c-un cânt/ Singuratic izvoare,/ Blândă batere de vânt. (Dorința)*. În *Atât de fragedă*, publicată trei ani mai târziu, sintagma *vis ferice* este asociată idealului feminin eminescian: *O, vis ferice de iubire,/ Mirea-să blândă din povești,/ Nu mai zâmbi! A ta zâmbire/ Mi-arată cât de dulce ești!*

Cuvântul românesc *ferice* are drept etimon cuvântul latinesc *felix*. Ce înseamnă el în latină și care erau cuvintele înrudite ca înțeles, vom vedea în rubrica următoare.

dr. Elena-Tia Sandu

Scriitorul Liviu Rebreanu – militar la Jula

După absolvirea Academiei Militare, proaspătul locotenent Rebreanu Oliver este repartizat la regimentul regal maghiar 2 de infanterie din Jula (Gyula). În alegerea locului poate a contat și faptul că în zonă trăiau destul de mulți români care urmau să-și facă stagiul militar în regimentul respectiv și era nevoie de ofițeri cunoscători ai limbii române pentru a-i instrui și controla pe soldații care nu cunoșteau suficient de bine limba ma-

ghiară. E o perioadă în care creează cu mare râvnă, mai ales proză literară, deși unele din aceste scrieri nu au fost recuperate din cauza publicării în reviste maghiare, sub pseudonime diferite, de care nici Rebreanu nu-și mai amintea cu exactitate la maturitate.

La Jula scrie în limba maghiară, povestiri ca cele din ciclul *Szamárlétra (Scara măgarilor)*, un fragment de roman, [*Cazarma*], pe aceeași temă, un *Jurnal* de lector cu note în maghia-

ră, germană, franceză și română, un alt caiet, *Spicuri*, cu însemnări referitoare la probleme de limbă și formă literară. Din primele luni ale anului 1907 datează câteva însemnări privind geneza piesei *L'Anarchiste* sau *Anarkist*, căreia ulterior îi va schimba titlul în *Vetélytársak* (Rivalii) și în *Örvény* (Vâltoarea), apoi alte piese neterminate, *Valkó hadnagy* (*Locotenentul Valkó*), *Gigi* (*Ghichi*) și altele.

Voi reproduce mărturi-

sirea referitoare la revelația care l-a determinat să se rupă de acest tip de scrieri și să se îndrepte spre literatura adevărată, confesiune publicată în 1927 în revista *Rampa*: „Într-o bună zi însă mi-am dat seama de hibriditatea acestei literaturi internaționale. Aș zice că a fost, dacă mi s-ar ierta prezumțiozitatea, mica mea criză pe drumul Damascului, când am simțit că, în tot ce scrisesem până atunci, îmi lipsise pământul de sub picioare”. >

Rebreanu – militar la Jula

(Urmare din pag. a 8-a)

Multe speculații se pot face, dar e destul de greu să ne dăm seama cu certitudine dacă afirmațiile lui Rebreanu se referă numai la trezirea conștiinței sale literare, dându-și seama de falsitatea scrierilor de până atunci, de lipsa „verosimilului și necesarului” ca cerințe fundamentale în crearea unor opere realiste sau se referă și la o criză a identității etnice pierdute, pe care începe să o resimtă tot mai acut.

A fost ...primul cutremur, care, alături de alte probleme, va contribui la ruptura de viața militară.

În actele oficiale, mai precis în fișa personală pe 1907, la rubrica 11, Observații, se menționează că, fiind responsabil al bucătăriei de la popota ofițerilor, a mânuit neglijent sumele încredințate, nereușind să dea socoteală de întrebuințarea lor. Acest fapt i-a atras suspendarea din serviciu din data de 13 octombrie până la sfârșitul anului. În fișa din 1908, se specifică suspendarea în continuare din serviciu, de la 1 ianuarie până în 5 februarie și e menționată aprobarea demisiei solicitate. S-au făcut multe speculații pe tema împrejurărilor care au generat această situație, de la suspiciunea că a pierdut banii la jocul de cărți sau că i-a împrumutat, cu titlu provizoriu, unor colegi ofițeri, până la afirmția că i-au

fost furtați, această ultimă variantă existând în consemnările scriitorului.

După cum a observat și profesorul maghiar Sámuel Domokos, în fișa personală nu se precizează dacă Rebreanu Oliver a dat sau a trebuit să dea seama de suma încredințată. Nici unul dintre superiorii care l-au anchetat nu l-a acuzat de „deturnare de fonduri” și n-a dat vreo sentință referitoare la încurcăturile sale financiare.

Se cuvine să menționăm că, treptat, raporturile sale cu superiorii și chiar cu colegii s-au înrăutățit, în mod firesc așa putea spune, din pricina preocupărilor de cu totul altă natură ale scriitorului, ceilalți simțind instinctiv că nu e „unul de-al lor”: „...într-o bună zi, m-am trezit cu colonelul meu care m-a sfătuit prietenește să renunț la scris, pentru că nu se cade ca un ofițer notat excelent în toate rapoartele cazone, să se ocupe cu...fleacuri. Dar eu îmi pusesem în gând să renunț la cariera militară, ceea ce cu mari greutate am izbutit. Milităria, cu rigorile și severitățile ei, era diametral opusă temperamentului meu independent, vulcanic”, mărturisește Rebreanu mai târziu.

Un episod asemănător trăise și în vremea studenției, relatat de scriitorul maghiar Franyó Zoltán, coleg cu el la „Ludovika”. Un ofițer îi reclamase la comandant pe amândoi pentru că au publicat literatură într-o revistă din Budapesta, drept pentru care au fost consemnați în cazarmă 30 de zile.

Cu această stare de spirit, părăsirea armatei pare o binecuvântare.

Ordinul prin care i s-a aprobat demisia este semnat la 5 februarie 1908, iar publicarea în monitorul honvezilor (*Rendeleti Közlöny*) apare în 8 februarie.

În jurul datei de 12 februarie, părăsește definitiv armata și se întoarce acasă, pe plaiurile născudene.

Lector Maria Gavra

Un episod de istorie a vieții private la Curtici

October. Am luat 2 porci cu 2800 și au tras 128 kile. Sau: 1921, 2 August. Din 29 de măji de grâu am vândut 12 măji cu 220; 1922, 29/191: s-a mândit Șearga.

Au existat însă și consemnări privitoare la fenomene meteorologice deosebite. Data exactă a însemnărilor este necunoscută, menționată fiind doar data evenimentului la care se referă însemnarea. Astfel apare însemnarea referitoare la o furtună din 17 aprilie, stil vechi, 9 aprilie, stil nou (până în 1924 comunitățile ortodoxe foloseau și calendarul gregorian de stil vechi): 1921/IV 9/17. A fost un vânt mare de m-a scos un frăgari mare. Tulpina lungă 280, grosimea 60, la vârful 50. Sau o altă însemnare referitoare la vara anului 1921: 1921 VI/ 11/24. Căldură a fost până în 30/12 iulie, dară cum a fost în 28 și 29 și 30 până sara, gândeam că să aprinde lumea. Dară în 31 pe la amneaz s-a îndăluit ploaia și s-a răcorit lumea.

În vara lui 1922 este consemnată o lungă secetă la Curtici: În 1922 tăta vara n-a plouat. Nu a mai fost cucuruz mult. Dar și o toamnă ploioasă urmată de o iarnă timpurie dar scurtă: Din 25 September 1922 s-au îndăluit ploii. Au ținut până după Târgul Aradului. 1922/ 5 November. S-a închis vremea. A nins și a înghețat până în săptămâna Crăciunului ungunilor (25 decembrie stil nou n.n.), de atunci încoco s-a făcut vreme bună fără neauă, fără jer.

Mult timp eram convins că însemnările din cartea de muncă ungurească i-au aparținut Savitei Bulboacă, mai ales că este menționată nașterea unui copil propriu, decedat la scurt timp.

Însă o lectură mai atentă a uneia dintre însemnări mi-au trezit bănuiala că ea ar fi putut fi făcută de fratele Savitei, Gyuri Bulboacă, care a participat la primul război mondial.

Într-o însemnare referitoare la părinți, putem citi următoarele: *Toader Bulboacă, tata nost bătrânul născut în anul 1843 februarie 22/11 și a trăit până în anul 1924 iulie 11/24 la ora 4 după masa, adecă a trăit frumoasă zile sănătos 84 de ani și 6 luni. D-zeu sfântu' să-l ierte, și noi îl iertăm. Suciul Nușica, mama noastă bătrână născută în 1841 și a trăit până în ianuar 9/22 1917 în timpul celui mai crâncen războiu și eu fiul ei Gyuri eram în Italia ... a noastră mamă a trăit frumoasă zile (de) 76 de ani și a trăit mai puțin ca soțul ei cu 5 ani și niște luni. D-zeu sfântu' s-o ierte, că și noi o iertăm.* Sau, poate, toate însemnările îi aparțin lui Gyuri și nu Savitei? Nu am putut constata nici o diferență grafică a scrisului, deci autorul jurnalului ar fi una și aceeași persoană. Despre ce s-a mai întâmplat, cum au trăit Savita și Gheorghe (Gyuri) Bulboacă după 1922, nu știm. Poate ei au și astăzi urmași în Curtici. Pe lângă acest „jurnal”, colegul meu mai găsisse în grădina casei și un fragment al unui ambalaj din faianță al unei creme de față produsă la Arad, cu înscris publicitar în limba maghiară (*Korona Arczke-nócs Aradon*) cu un aspect de „fin de siècle”. Să fi folosit oare adolescenta Savita Bulboacă această cremă de față? O altă „relicvă” găsită în grădina aceleiași case este și o medalie cu chipul împăratului Francisc Iosif, care vine parcă să confirme participarea lui Gyuri Bulboacă la primul război mondial ca soldat azboi-crăiesc în armata austro-ungară, asemenea multor curticeni ale acelor vremuri.

Iată așadar un mic episod de istorie a vieții private și la Curtici, așa cum aceste puține mărturii de acum peste 90 de ani ni l-au dezvăluit.

dr. Petru Weber

Elveția închide granițele în fața ungarilor

Guvernul elvețian a anunțat că va limita, cu începere de la 1 mai, intrarea în țară a cetățenilor din opt state membre ale Uniunii Europene: Estonia, Lituania, Letonia, Polonia, Republica Cehă, Slovacia, Slovenia și Ungaria. Berna a activat clauza de salvagardare inclusă în acordul de liberă circulație semnat cu Bruxelles în 2002. Acordul prevede po-

sibilitatea recurgerii la această clauză în situația în care se înregistrează o creștere de 10% a numărului de permise de muncă acordate cetățenilor UE în raport cu media din precedentii trei ani.

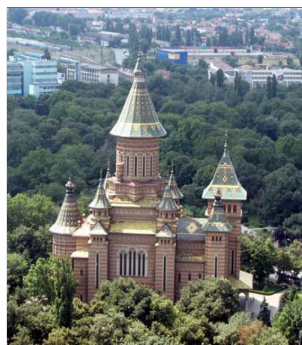
Consiliul Federal al Confederației Helvetică a semnalat că acest procentaj a fost depășit în ultimul an, relatează Agerpres.

Pe baza acordului de liberă circulație semnat acum zece ani cu UE, Elveția poate recurge la această clauză până în mai 2014 și poate reintroduce în mod unilateral contingente pentru o perioadă limitată.

Mitropolia Banatului își deschide școală

Părinții din Timișoara care trebuie să-și înscrie copilul în clasa întâi sau clasa pregătitoare din acest an școlar au o nouă opțiune. Mitropolia Banatului va deschide prima școală ortodoxă de ciclu primar din Timișoara.

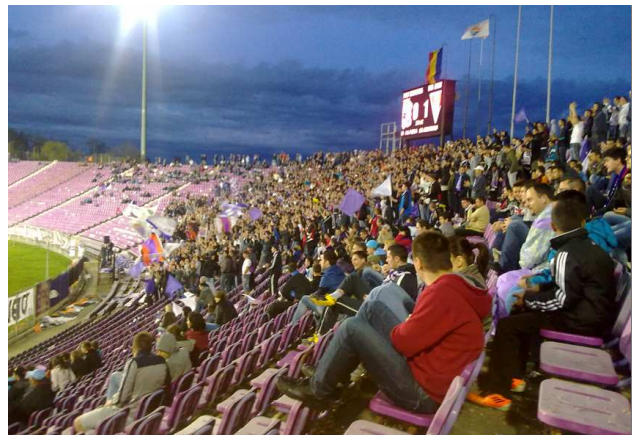
Școala este cu specific ortodox, dar va respecta curriculumul național. Copiii vor face o serie de activități extracurriculare și vor studia intensiv limba germană. Va fi ca o școală confesională. Ce va fi în plus este viața duhovnicească, rugăciunile, faptul

că vor fi obișnuți cu munca, vor fi obișnuți să coase, să gătească, să îngrijească o grădiniță de legume, vor participa la Sfânta Liturghie când va avea loc peste săptămână. Deo-

camdată sunt disponibile 22 de locuri pentru clasa întâi și 22 de locuri pentru clasa pregătitoare. În viitor se vor organiza cursuri pentru toate clasele din ciclul primar. Costurile de școlarizare sunt de 500 de lei pe lună pe elev. Școala va funcționa din data de 10 septembrie, pe str. Alunis nr. 36, într-o clădire complet renovată de 350 mp, dotată cu mobilier nou, două săli de clasă, sală de mese, bucătărie, cabinet medical, loc de joacă modern utilat, săli pentru activități opționale.

Un meci între UTA Arad – Poli Timișoara fără violențe și injurii

UTA Arad s-a impus cu 1-0 (1-0) în meciul disputat, vineri seara, 20 aprilie, în deplasare, cu Poli Timișoara, golul victoriei arădenilor fiind marcat de Galanis, în minutul 12. UTA nu a mai câștigat la Timișoara de 10 ani. În 2002, jucătorii „Bătrânei Doamne” s-au impus cu 4-3 pe „Dan Păltinișanu”, după ce Poli a condus cu 2-0.

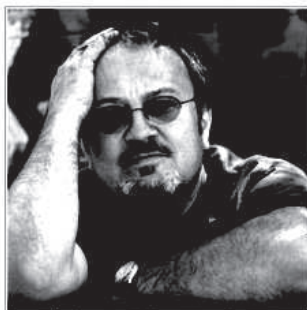
În meciul de vineri seara, UTA a întâlnit o echipă cu jucători preocupați mai mult de soarta lor, de recuperarea salariilor restante sau de găsirea unei echipe la care să evolueze în viitor. Deocamdată, timișorenii nu știu ce se va întâmpla cu echipa, care în acest moment se află pe locul al doilea în seria a II-a a ligii secunde.

Suporterii arădeni au scandat lozinci împotriva conducătorilor fotbalului românesc alături de fanii echipei gazdă. Suporterii celor două echipe au fraternizat pentru derby-ul Vestului, orice pornire belicoasă a vreunui dintre fanii fiind stopată la timp. A fost pentru prima dată în istoria celor două cluburi în care fanii nu au recurs la acțiuni violente sau la injurii.

Pacea din tribune s-a transmis și în teren, acolo unde jucătorii celor două echipe și-au văzut de joc, fără atacuri violente la adversar și fără îmbrâncelile și injurăturile de altă dată. Scorul a fost deschis în minutul 12, când Galanis a șutat în vinclul porții apărare de Kirev, după o bătălie a apărării gazdelor. A urmat un joc în care ambele echipe au avut posibilitatea să înscrie. Poli a avut o mare ocazie de a egala în minutul 78, când Rover a urmărit o minge și a rămas singur cu portarul Amadio.

Cu câteva minute înainte de finalul meciului, cei de la Poli au cerut o lovitură de la 11 metri, după ce mingea a fost atinsă cu mâna în careu de unul dintre fundașii UTA-ei, însă arbitrul Horațiu Feșnic a lăsat jocul să continue. Poli a mai avut șansa de a înscrie în minutele de prelungiri, când Mera a reluat mingea cu capul de la 6 metri, dar Amadio a reținut, astfel că UTA a reușit să se impună la Timișoara și continuă să sere la promovarea în Liga I.

Cântăreț român

	ECHIMOZE ESTICĂ	V	MITOCANI PUSĂ PE CAL	B	3.14 RECRUT	P	DEMN. VREDNIC PIELA OBRAZULUI	D	STRĂNS LEGAȚI ÎN RATE	U	LICHIDAREA DĂTORIEI
	R										
	MOMEALĂ LA PESCUIT ÎN OMĂT					RĂSĂRIȚEAN VEȘTEJIT					
	M		PLATĂ ÎN AVANS VAPORJ DE APA						TUDOR HORIA DISCUȚIE AMICALĂ		
	STRIGĂT	T	GRAFIE A REPRODUCE	S	FORMAȚIE POPULARĂ RĂSUNET		AXE TROFEU SPORTIV				
	M									PESTE MARIN	T
	PĂR LA TÂMLĂ APARAT AUDIO					INSTRUMENT OPTIC BIS					
	R		ARUNCĂ BANII PE NIMICURI								
	TALERE DE BALANȚĂ		R	CEȘTI MARI							

În această integramă se folosește ortografia cu â

TV

Televiziunea copiilor

Sâmbătă, 28 aprilie, ora 10.10, TVR 1

Televiziunea copiilor este „o televiziune în televiziune”, ea dă posibilitatea copiilor de a deveni prezentatori de știri, reporteri tv, redactori, operatori și, nu în ultimul rând, soliști vocali sau prezentatori de divertisment. Pentru toate aceste meserii, profesioniști consacrați și-au arătat disponibilitatea de a pregăti copiii și de a le deschide apetitul pentru munca în televiziune. Telespectatorii pot urmări rubrici de știri, meteo și sport, prezentate de copii, într-o manieră specifică vârstei lor.

Privește înainte cu mânie

Duminică, 29 aprilie, ora 20.00, Pro Cinema
Un șantier naval de pe malul Dunării, în „perioada de tranziție”, nesigură și tulbură care debusolează, răstoarnă scara valorilor, nu fără a lăsa în urmă nenumărate victime. Muncitor apreciat, fost dizident care, pe vremea lui Ceaușescu, a plătit cu ani de pușcărie pentru nemulțumirea manifestată. Fane ajunge șomer, tocmai din pricina celor demascați de momentul de sinceritate al „revoluției”. Elanul lui sindicalist se transformă într-o armă împotriva sa și a familiei sale, solidaritatea muncitorilor realizându-se în funcție de avantajele sau presiunile de ordin individual. Spiritul de revoltă al copiilor se metamorfozează, și el, în spirit aventurier, aceștia ajungând să intre în afaceri dubioase.

Zona Zero

Joi, 3 mai, ora 20.10, TVR 1

Oricare dintre noi își dorește ceva anume, are un vis, o dorință de suflet, vrea să arate ceva deosebit, caută o persoană dispărută sau dorește să transmită un mesaj cuiva drag, pe care nu l-a mai văzut de mult timp. Emisiunea Zona Zero oferă tuturor românilor șansa de a-și împlini un vis de suflet. Zona Zero nu e o simplă emisiune de televiziune, este un program în care oameni de omenie vin să împlinească dorințele exprimate de semenii lor. Zona Zero face conexiunea între telespectatori, este locul de întâlnire al celor cărora le pasă. Timp de 80 de minute, oamenii reacționează la visele celor de lângă ei, zâmbesc, plâng și se bucură împreună, formând astfel comunitatea Zona Zero. Irina Păcurariu și Cristi Tabără le transmit telespectatorilor: Ai grijă ce-ți dorești, fiindcă ar putea să ți se împlinească!

TEATRU

TEATRUL CLASIC „IOAN SLAVICI”, ARAD

„Cu sufletul nu-i de glumit”, de Dimitri Dinev – PREMIERA Vineri, 27 aprilie, ora 19.00, sala Studio

Regia – Chris Nedeea
Decorul – Doru Păcurar
Costumele – Oana Văran Babeț

„A douăsprezece noapte”, de William Shakespeare

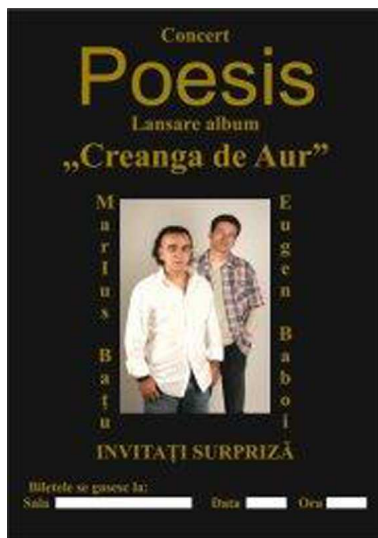
Sâmbătă, 28 aprilie, ora 19.00, sala Studio

Regia – Dan Vasile
Decorul – Onisim Colta
Costumele – Indre Colta

CONCERT

Arad – Timișoara Concert Poesis

Vineri, 27 aprilie, ora 21.00
Porto Arte, B-dul 16 Decembrie 1989 (pod Traian)
Sâmbătă, 28 aprilie, ora 20.00
Arad, Teatrul de Marionete

Aici găsiți toate programele tv românești:

www.port.ro

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

30 APRILIE, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

1 MAI, MARȚI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

2 MAI, MIERCURI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

3 MAI, JOI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Ilyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

4 MAI, VINERI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo, „Sărut mâna pentru masă” – istoria gastronomiei românești 17.50: Interviul zilei (reluare) 17.55: Încheiere

5 MAI, SÂMBĂȚĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice, „Pe undele Europei” – emisiune euroregională realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 17.55: Încheiere

6 MAI, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” – emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

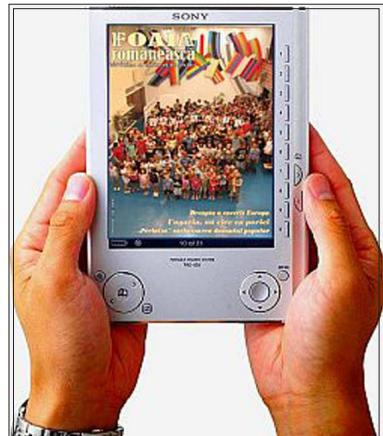
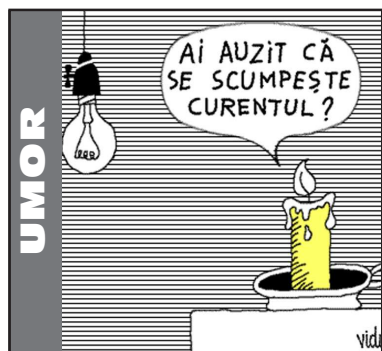
Ecranul nostru

miercuri, 2 mai 2012 (m1 ora 12.55)
Reluare: joi, 3 mai 2012 (Duna Tv 6.35)

Nicu Alifantis este unul dintre cei mai cunoscuți interpreți de folk din România. În cariera sa, de aproape 40 de ani, îmbină teatrul cu muzica de concert, iar fiind îndrăgostit de poezie, cântă numai pe versurile poezilor cu care simte o comuniune. Cu sprijinul Institutului Cultural Român din București, al Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria și al Direcției pentru Cultură din Județul Arad, la sfârșitul anului trecut, Nicu Alifantis a concertat la Jula. Săptămâna viitoare veți putea vedea secvențe din acest concert și un interviu cu artistul care a dat deja peste 4500 de concerte.

Realizator: Ștefan Crâsta

Nu răspundem pentru eventuale modificări în programele radio și tv!

Abonați-vă la E-Foaia la prețul de anul trecut!

„E-Foaia” este varianta electronică a „Foi” tipărite. Cititorii „E-Foi” vor avea avantajul că vor putea citi paginile revistei în color și cu o zi mai devreme decât ceilalți abonați. „E-Foaia” va cuprinde și acele articole și fotografii, care în ediția online nu apar.

„E-Foaia” este realizată în format PDF și poate fi citită cu programul gratuit Adobe Reader, cu ajutorul căruia puteți să căutați expresii sau conținuturi, dar puteți și printa toată revista.

Abonamente la „E-Foaia”:

3 luni – 1200 ft
6 luni – 2000 ft
12 luni – 3500 ft

Casă de vânzare la Chitighaz

Vând casă cu mansardă, confort lux, încălzire centrală cu gaz, anexe, în centrul Chitighazului (Kétegyháza), cu o suprafață de 98 m². Casa are o grădină cu o suprafață de 960 m², grădină cu gazon, aranjată. Contact: +36-30/540-7766.

Vând teren îngrădit pentru construcții la Jula, lângă poiana Dürer, într-o zonă rustică în dezvoltare, potrivit pentru întreprinderi turistice. Terenul are o suprafață de 10.444 m². Contact: +36-70/701-9286.

www.radio.hu

Tristă aniversare

La acest sfârșit de săptămână se împlinesc exact 30 de ani de la pornirea emisiunii în limba română a Televiziunii Maghiare. „Ecranul Nostru” a intrat pentru prima dată în casele românilor din Ungaria în ziua de 29 aprilie 1982. În cele trei decenii, redacția „Ecranului” de la Seghedin a înregistrat mii de minute despre bucuriile și tristețile, despre trecutul și prezentul comunității românești din Ungaria.

Aniversarea este însă tristă, deoarece mai ales în ultimii zece ani condițiile de realizare a emisiunii televizate în limba română sunt tot mai proaste, de câțiva ani încoace tot mai rar se realizează filme cu valoare documentaristică. În timp ce, de exemplu, televiziunea publică din România are în program aproape zilnic emisiuni în limba maghiară, televiziunea publică din Ungaria difuzează săptămânal doar

26 de minute în limba română (la fel ca și pentru toate celelalte naționalități din țară).

Cu doi ani în urmă, principala problemă a televiziunii publice a fost că nu avea bani pentru a trimite echipele de filmare pe teren. Telespectatorii „Ecranului” au văzut luni de-a rândul doar emisiuni făcute din bani foarte-foarte puțini, cu reluarea multor filme vechi, uneori chiar emisiuni plictisitoare cu miros de conservă, fără viață, fără legătură vie cu comunitatea despre și pentru care se realiza acest program. Oricâte invitații soseau atunci pe adresa celor trei redactori ai „Ecranului”, acestea nu puteau fi onorate din lipsă de cameră de luat vederi, din lipsă de operator, din lipsă de bani de benzină etc. În vara anului trecut, demiterile în masă din mass-media publică maghiară au afectat și redacțiile românești de radio și televiziune din

Seghedin. După 20 de ani de activitate, a fost dat afară (de pe o zi pe alta) jurnalistul și redactorul tv *Aurel Becan*. Redacția „Ecranului Nostru” a fost redusă astfel la doi membri, *Tiberiu Boca* și *Ștefan Crâsta*, la fel cum și redacția românească de la radio are tot numai doi redactori, cele două redacții fiind comasate și având un singur conducător, în persoana *Luliei Kaupert* de la radio. O redacție cu două persoane nu mai poate să aibă un spirit de atelier. Pe vremuri, pe lângă cei trei redactori angajați cu post întreg erau și câțiva colaboratori externi. Azi și aceștia au dispărut. Redacția „Ecranului” era un mediu prin care au trecut mulți studenți ai Catedrei de română din Seghedin, lucrând aici câteva luni sau ani, participând la discuții (uneori aprinse) despre comunitatea românească din Ungaria, despre limba română, despre identitatea

română. Azi redacția a devenit mai mult o fabrică de reportaje și relatări despre evenimente.

Se discută dacă să se aniverseze cei 30 de ani de „Ecran” sau nu. Pentru că prea multe motive de sărbătoare nu avem. La fel a fost însă și acum 10 ani. Cităm dintr-o scriere din „Foaia românească”, apărută pe 10 mai 2002, după aniversarea „Ecranului”, organizată de Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria. „Redactorii, la acest moment aniversar, nu au vrut să se plângă de situația dificilă, nesigură, în care funcționează redacția de mai mulți ani, ceea ce îi împiedică și în făurirea unor proiecte noi. La festivitate au fost rostite însă și cuvinte de îmbărbătare, de apreciere și felicitări sincere, precum

și o rază de speranță pentru un viitor mai bun: »Autogovernarea noastră pe Țară are un contract cu Televiziunea Maghiară. Știm despre problemele cu care se confruntă postul public de televiziune... Vom lupta pentru asigurarea unor condiții mai bune pentru realizarea emisiunilor pentru minoritatea noastră«, a asigurat asistența *Traian Cresta*, președinte AȚRU.”

Au trecut 10 ani de la aceste vorbe... goale. În loc de declarații pompoase și promisiuni deșarte, poate ar fi timpul să se analizeze situația precară și nedemnă în care funcționează unele instituții românești din țară, instituții care pot face multe pentru îngrijirea limbii și întărirea identității românești din Ungaria.

Eva Șimon

FOAIA
românească
27 aprilie 2012
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Șimon. Colectiv redacțional: Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 Fax: (66) 463-152, E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Dr. Ioan Ciotea, președinte, Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károlyi M. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2012: 3 luni 1200 forinți; 6 luni 2400 forinți; 1 an 4800 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Fondul „Wekerle Sándor” și de la Departamentul pentru Românii de Pretutindeni (București, România).